

"Θραύσματα και σπαράγματα" από τη Φουστάτη στο Τελλόγλειο...

Το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ. σε συνεργασία με το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης - Μουσείο Μπενάκη της Αθήνας διοργανώνει στο πλαίσιο της 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης την έκθεση με τίτλο "Θραύσματα και σπαράγματα από τη Φουστάτη. Ισλαμική Τέχνη από την Αίγυπτο, 8ος-14ος αιώνας, Συλλογές Μουσείου Μπενάκη". Η έκθεση εγκαινιάζεται αυτήν την Παρασκευή στις 18.30 στο Τελλόγλειο και θα διαρκέσει μέχρι τις 29 Ιανουαρίου. Την επιμέλεια της έκθεσης έχουν η Ροζάννα Μπαλλιάν (Μουσείο Μπενάκη- Αθήνα) και ο Παναγιώτης Μπίκας (Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών ΑΠΘ).

Η Φουστάτη είναι η πρώτη πρωτεύουσα της Ισλαμικής Αιγύπτου μετά από την κατάκτησή της από τους Άραβες. Η πόλη χτίστηκε το 642 μ.Χ. από τον στρατηγό τον Amr ibn al - As. Από τον 7ο μ.Χ. μέχρι τον 14ο μ.Χ. αιώνα η Φουστάτη ήταν μια ακμάζουσα εμπορική πόλη και εξελίχτηκε σε μια από τις σημαντικότερες πρωτεύουσες του τότε κόσμου. Οι ιστορίες ανθρώπων που ταξίδεψαν στην Φουστάτη τον 9ο αιώνα μιλούν για κατασκευές τόσο ψηλές που κανείς χρειαζόταν πυρσούς για να φωτίζει τους δρόμους ακόμη και όταν ο ήλιος ήταν ψηλά. Μια σειρά από καταστροφές θα οδηγήσουν σε σταδιακή παρακμή την πόλη. Το 1168 μ.Χ. καθώς οι Σταυροφόροι πλησίαζαν την αείχμη πόλη ο Βεζίρης Shawar διέταξε να την πυρπολήσουν για να μην πέσει στα χέρια τους.

Η Φουστάτη, η οποία αποτελεί σήμερα τμήμα του παλαιού Καΐρου, είναι επίσης γνωστή για τα αρχαιολογικά κατάλοιπα που ήρθαν στο φως τα τελευταία εκατό χρόνια. Τα ευρήματα αυτά, που προέρχονται από τους πλούσιους αποθέτες της, προσφέρουν σημαντικές πληροφορίες για το ένδοξο παρελθόν της πόλης και κοσμούν τις προθήκες σημαντικών μουσείων, αλλά και ιδιωτικές συλλογές. Σύγχρονες ανασκαφές μας δείχνουν μια πόλη με πλούτο και πολύ καλή οργάνωση. Για την υλοποίηση της έκθεσης το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών συνεργάζεται με το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης - Μουσείο Μπενάκη της Αθήνας που συμμετέχει στη διοργάνωση του ΥΠΠΟΤ "Θεσσαλονίκη: Σταυροδρόμι Πολιτισμών", το οποίο παρουσιάζει μουσειακό υλικό από τις αποθήκες του και δεν έχει εκτεθεί ποτέ στο παρελθόν. Αποτελούν μέρος της περιφέρειας συλλογής που ο Αντώνης Μπενάκης είχε αρχίσει να συγκροτεί στην Αίγυπτο στις αρχές του 20ου αιώνα, εποχή που η Φουστάτη ήταν ακόμη ένας μύθος και λίγοι μπορούσαν να αναγνωρίσουν την αξία των θραυσμάτων που βρίσκονταν σε συγκεκριμένα σημεία απόθεσης στο παλαιό Κάιρο, στην Ανατολική πλευρά του Νείλου. Πρόκειται για γυάλινα και κεραμικά θραύσματα με διακοσμητικά μοτίβα και γραπτή διακόσμηση, ξυλόγλυπτα πλακίδια και μικροαντικείμενα, αγγεία, φίλτρα και σφραγίδες, κεραμικά και λίθινα λυχνάρια, καθώς και μια ψάθα από την Τιβερίδα του 10ου αιώνα, τα οποία σε συνδυασμό με αραβικά χειρόγραφα, από την προσωπική συλλογή του Νέστορα και της Αλίκης Τέλλογλου, καθώς και έπιπλα από τον Λίβανο, συνθέτουν μια ελκυστική και παράλληλα εμπεριστατωμένη εικόνα του αραβικού κόσμου, άγνωστη ακόμη και για τους ειδικούς. Με αυτόν τον τρόπο στην έκθεση συνδυάζονται ζητήματα που έχουν να κάνουν με την αξία του σπαράγματος ως τεκμηρίου ενός πολιτισμού καθώς και με το ύφος και τις προτεραιότητες των συλλεκτών στην Ελλάδα. Μέσα από τα αντικείμενα αλλά και από το εποπτικό υλικό ο θεατής μεταφέρεται σε έναν άλλο πολιτισμό, σε μία "αόρατη πόλη" που η τύχη της καθορίστηκε από την έντονα φορτισμένη ιστορικά και πολιτικά θέση της.

Όπως συμβαίνει με όλες τις εκθέσεις του Τελλογλείου, έτσι και η συγκεκριμένη συνοδεύεται από ανάλογο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το οποίο διαμορφώνεται και υλοποιείται με βάση τα εκθέματα της έκθεσης. Επίσης φιλοξενούνται παράλληλες εκδηλώσεις μουσικής και εργαστήρι κεραμικής.

Η έκθεση "Θραύσματα και σπαράγματα από τη Φουστάτη. Ισλαμική τέχνη από την Αίγυπτο, 8ος-14ος αιώνας Συλλογές Μουσείου Μπενάκη" εντάσσεται στο παράλληλο πρόγραμμα της 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (γενικός τίτλος: "Παλιές Διασταυρώσεις-Make it new", 18.09-18.12.2011) η οποία διοργανώνεται από τα μουσεία -μέλη της "Κίνησης των 5 Μουσείων Θεσσαλονίκης" (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών ΑΠΘ). Η 3η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης είναι έργο που χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονία-Θράκη 2007-2013 του ΕΣΠΑ, με τελικό δικαιούχο το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και εντάσσεται στο πρόγραμμα του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού "Θεσσαλονίκη: Σταυροδρόμι πολιτισμών", με θέμα για το 2011 τη Μέση Ανατολή. Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης)